

UCHWAŁA NR XXII/169/2016
RADY GMINY JASTRZĄB
z dnia 25 listopada 2016 r.

w sprawie zatwierdzenia Diagnozy zapotrzebowania szkół w Gminie Jastrząb na wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014 - 2020 Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu

Na podstawie art. 18 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)
Rada Gminy Jastrząb uchwała, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się Diagnozę zapotrzebowania szkół w Gminie Jastrząb wymienionych w § 2 niniejszej Uchwały, na wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 – Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Szkoły objęte diagnozą:

1. Zespół Szkół Publicznych w Jastrzębiu.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Gąsawach Rządowych.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej Dużej.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jastrząb.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy w Jastrzębli
Wojciech Warso

Załącznik do uchwały nr XXII/169/2016
Rady Gminy Jastrząb
z dnia 25.11.2016 r.

**DIAGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA SZKÓŁ W GMINIE
JASTRZĄB NA WSPARCIE Z EUROPEJSKIEGO
FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W RAMACH
REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
NA LATA 2016-2020**

Jastrząb 2016

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie

2. Metodologia

3. Opis obszaru problemowego obejmujący:

3.1 Powstanie i struktura szkół w Gminie Jastrzęb

3.2 Zdefiniowanie grupy docelowej objętej planowanym wsparciem wraz z podaniem źródeł danych i wskaźników

3.3 Aktualną sytuację grupy docelowej oraz problemy, które należy rozwiązać wraz ze zdefiniowaniem celów i zakresu diagnozy zapotrzebowania na wsparcie

4. Baza dydaktyczna

5. Wskazania i rekomendacje

5.1 Zapotrzebowanie uczniów na różnorodne zajęcia pozalekcyjne

1. WPROWADZENIE

Diagnoza zapotrzebowania:

1. Zespołu Szkół Publicznych w Jastrzębiu (Publiczne Gimnazjum i Publiczna Szkoła Podstawowa).
2. Publicznej Szkoły Podstawowej w Gąsawach Rządowych.
3. Publicznej Szkoły Podstawowej w Woli Lipienieckiej Dużej.

na wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest oficjalnym dokumentem, z którego wnioski są podstawą do opracowania działań zakładanych we wnioskach o dofinansowanie w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Diagnoza została opracowana w oparciu o badanie ankietowe dotyczące zapotrzebowania przeprowadzone w roku 2015 i 2016 przez dyrektorów ww. szkół. Ankieta składała się z części statystycznej, części diagnostycznej, części wykazującej zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia. Diagnoza jest niezbędna do ubiegania się o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu, Działanie 10.1 Edukacja ogólna i przedszkolna, Poddziałanie 10.1.1 Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych) – projekty konkursowe.

W ramach diagnozy zapotrzebowania ww. szkół zdefiniowano grupę docelową objętą planowanym wsparciem, w tym osoby niepełnosprawne. Przedstawiono aktualną sytuację grupy docelowej oraz problemy, które dzięki wsparciu projektowemu można rozwiązać. Diagnoza obejmuje zdefiniowane cele, zakres diagnozy oraz zapotrzebowanie na różne formy aktywności i rozwoju w sferze edukacji i kształcenia uczniów oraz kadry dydaktycznej.

Grupą docelową objętą wsparciem w ramach planowanych działań projektowych są:

- a) uczniowie klas 1- 6 szkoły podstawowej,
- b) uczniowie klas 1- 3 gimnazjum,
- c) nauczyciele szkoły podstawowej,
- d) nauczyciele gimnazjum.

Wsparcie w ramach projektu powinno pomóc w rozwiązaniu takich problemów jak:

- a) niski poziom wyników w skali województwa uzyskanych na sprawdzianie i egzaminie gimnazjalnym w zakresie nauk matematyczno - przyrodniczych oraz j. angielskiego.
- b) baza szkoły niedostosowana do wyzwań nowoczesnego procesu dydaktycznego,
- c) wypalenie zawodowe nauczycieli (brak szkoleń, kontaktu z nowymi formami edukacji),

- d) brak wsparcia pracy z uczniem szczególnie zdolnym,
- e) brak wysokich aspiracji edukacyjnych uczniów i rodziców,
- f) brak dostępu dzieci do szerokiej kultury,
- g) trudności w organizacji pracy poza lekcjami (np. brak zorganizowanego transportu dzieci ze szkoły do domu, brak pomocy dydaktycznych uatrakcyjniających zajęcia).

Zakres diagnozy obejmuje:

- a) analizę wyników osiągniętych przez uczniów,
- b) analizę zapotrzebowania na zajęcia pozalekcyjne, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć matematyczno - przyrodniczych, języków obcych oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy,
- c) analizę bazy wyposażenia szkoły pod kątem nauczania przedmiotów matematyczno - przyrodniczych i TIK,
- d) analizę zapotrzebowania nauczycieli na doskonalenie zawodowe.

Celem ogólnym diagnozy jest określenie zapotrzebowania na wsparcie w ramach projektu, a w szczególności:

- a) analiza wyników osiągniętych przez uczniów,
- b) analiza zapotrzebowania na zajęcia pozalekcyjne, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć matematyczno - przyrodniczych, języków obcych oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy,
- c) analiza bazy wyposażenia szkoły po kątem nauczania przedmiotów matematyczno - przyrodniczych i TIK,
- d) analiza zapotrzebowania nauczycieli na doskonalenie zawodowe

Ostatnia część diagnozy to wskazania i rekomendacje obejmujące zdefiniowane na podstawie wyników badań potrzeby wsparcia oraz wnioski dotyczące sposobu i zakresu wsparcia, służące rozwiązaniu problemów grupy docelowej.

2. METODOLOGIA

Diagnozę potrzeb edukacyjnych i rozwojowych dla szkół z terenu Gminy Jastrzęb na lata 2016-2020 opracował Zespół powołany Zarządzeniem nr 101/2016 Wójta Gminy Jastrzęb z dnia 16 listopada 2016 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania diagnozy potrzeb edukacyjnych Zespołu Szkół Publicznych w Jastrzębiu, Publicznej Szkoły Podstawowej w Gąsawach Rządowych, Publicznej Szkoły Podstawowej w Woli Lipienieckiej Dużej na wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w składzie:

- 1/ Katarzyna Owczarek – wice dyrektor Zespołu Szkół Publicznych w Jastrzębiu
- 3/ Emilia Siudak – nauczyciel oddziału przedszkolnego w Gąsawach Rządowych
- 4/ Magdalena Bednarczyk – dyrektor Publicznej Szkoły w Woli Lipienieckiej Dużej
- 5/ Agnieszka Dąbrowska – Inspektor ds. Projektów, Promocji i Rozwoju Gminy.

Po opracowaniu, projekt dokumentu przedstawiono do konsultacji w szkołach objętych diagnozą, a następnie do zatwierdzenia przez Radę Gminy Jastrzęb.

3. OPIS OBSZARU PROBLEMOWEGO

3.1 Powstanie i struktura szkół w Gminie Jastrzęb

Zespół Szkół Publicznych w Jastrzębiu

Szkoła Podstawowa w Jastrzębiu istniała już w 1944 r. w budynku 2 piętrowym przy ulicy T. Kościuszki. Z zapisów kroniki szkolnej wynika, że kierownikiem szkoły od dn. 20.02.1944 r. był Pan Witold Busiakiewicz. W tymże roku szkoła liczyła 6 klas i 4 nauczycieli. Z czasem przybywało klas i kadra też się zwiększała. Nowa karta historii szkoły podstawowej w Jastrzębiu rozpoczęła się od 1 września 1999 r. kiedy to został oddany do użytku obecny dwupiętrowy budynek przy ulicy T. Kościuszki. W roku 2003 powstaje Zespół Szkół Publicznych w skład, którego wchodzi sześcioklasowa Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum. W chwili obecnej funkcję Dyrektora ZSP w Jastrzębiu sprawuje Pan Zbigniew Sarnat a pomaga w tym wicedyrektor Pani Katarzyna Owczarek.

Obecnie ZSP posiada: PSP - 11 sal lekcyjnych, sala korekcyjna, świetlica, biblioteka, jadalnia, PG - 9 sal lekcyjnych, sala siłownia, świetlica, 2 sale (gabinety pielęgniarki i pedagoga), jadalnia.

Liczba uczniów ZSP (w roku 2016-2017) - 357 uczniów (173 dziewczynki i 184 chłopców)

PSP- 195 uczniów (88 dziewczynek i 107 chłopców)

PG - 162 uczniów (85 dziewczynek i 77 chłopców)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej Dużej

Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej to jedna z tysięcy szkół zbudowanych z funduszy państwowych dla uczczenia milenium państwa polskiego. W roku szkolnym 1962/63 kierownikiem placówki był pan Adam Czyż, w minionych latach funkcję tę pełniła pani Anna Sierwska. W szkole pracowało sześciu nauczycieli. Liczba uczniów w tych latach wynosiła 192 osoby. Naukę prowadzono na 2 zmiany, ponieważ warunki lokalne starej szkoły były bardzo ciężkie. Dnia 26 sierpnia 1963 roku komisja odbioru postanowiła, mimo usterek odebrać nowy budynek szkolny. Uroczysty moment otwarcia szkoły nastąpił 1 września 1963 r. Budynek szkolny posiadał 10 sal lekcyjnych, stołówkę i bibliotekę. W późniejszym czasie w dwóch salach lekcyjnych na pierwszym piętrze urządzono salę gimnastyczną. W chwili obecnej funkcję Dyrektora sprawuje Pani Magdalena Bednarczyk.

Obecnie budynek szkoły posiada: 7 sal lekcyjnych, gabinet logopedyczny, gabinet zajęć PPP, gabinet pielęgniarki wraz z zapleczem socjalnym, zastępczą salę gimnastyczną, bibliotekę, jadalnię, 2 szatnie, pokój nauczycielski oraz gabinet dyrektora.

Liczba uczniów PSP (w roku 2016-2017) - 92 uczniów (44 dziewczynki i 48 chłopców)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Gąsawach Rządowych

Szkoła podstawowa w Gąsawach funkcjonowała od 1926 roku i liczyła 3 oddziały: I, II i III. W 1930 roku utworzono klasę IV. Nauka w tej czteroklasowej placówce trwała 7 lat. Taka organizacja szkoły przetrwała do 1945 roku. Przez pierwsze lata powojenne funkcjonowała jako pięcioklasowa szkoła podstawowa prowadzona przez 2 nauczycieli. W okresie przedwojennym oraz powojennym uczniowie uczyli się w różnych budynkach. W roku 1982 dzięki zaangażowaniu mieszkańców rozpoczęto budowę nowej szkoły. Obecnie szkoła funkcjonuje na ogrodzonym, monitorowanym terenie gdzie znajdują się boiska sportowe oraz plac zabaw. W chwili obecnej funkcję Dyrektora sprawuje Pani Agnieszka Sarnat.

Obecnie budynek szkoły posiada: 8 sal lekcyjnych, gabinet, zaplecze socjalne, bibliotekę, siłownię, magazyn, jadalnię, pokój nauczycielski oraz gabinet dyrektora.

Liczba uczniów PSP (w roku 2016-2017) - 75 uczniów (41 dziewczynek i 34 chłopców)

3.2 Zdefiniowanie grupy docelowej objętej planowanym wsparciem wraz z podaniem źródeł danych i wskaźników

Gmina Jastrzęb, obejmujące swoim obwodem 13 sołectw. Ogólnie uczęszczających do ww. szkół wynosi łącznie 524 uczniów. Ponad 24,6% stanowią uczniowie dojeżdżający (129 uczniów). Sytuacja materialna większości rodzin znajduje się na przeciętnym poziomie, duża część uczniów objęta jest opieką GOPS, bo ponad 25% uczniów korzysta z obiadów refundowanych przez GOPS tj. 131 uczniów. Nie brakuje uczniów, którzy mają trudne warunki materialne, brak dostępu do komputera oraz Internetu, niewielu uczniów ma możliwości ciekawego spędzania wolnego czasu. Z analizy wynika, że rodzice oczekują od szkoły bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, ważny dla nich problem stanowi pomoc uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Utrudnieniem są odwozy uczniów po zajęciach szkolnych do domu. Społeczność szkolna oczekuje zapewnienia bezpiecznych warunków edukacyjnych i wychowawczych oraz promowania zdrowego stylu życia.

We wrześniu 2016r. w wymienionych niżej szkołach rozpoczęło naukę:

Tabela nr 1. Liczba uczniów ogółem z podziałem na płeć w roku szkolnym 2016-2017 (wraz z oddziałami przedszkolnymi)

Placówka	Liczba uczniów ogółem	Liczba dziewcząt	Liczba chłopców
Zespół Szkół Publicznych w Jastrzębiu	357	173	184
Publiczna Szkoła Podstawowa w Gąsawach Rządowych	75	41	34
Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej Dużej	92	44	48

Źródło: opracowano na podstawie danych dyrektorów szkół.

3.3 Aktualna sytuacja grupy docelowej oraz problemy, które należy rozwiązać wraz ze zdefiniowaniem celów i zakresu diagnozy zapotrzebowania na wsparcie.

Do diagnozowanych szkół w Gminie Jastrzęb uczęszcza łącznie 13 osób niepełnosprawnych: 5 dziewczynek oraz 8 chłopców, jednakże 57 uczniów posiada opinię z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o występującej dysleksji i trudnościach w nauce.

Uczniowie szkół, którzy mają opinię o dysleksji: 12 uczniów w tym 1 dziewczynka natomiast

z opinią o dostosowaniu wymagań ze względu na występujące trudności w nauce stanowi 35 uczniów w tym 13 dziewczynek.

Tabela 2. Liczba uczniów niepełnosprawnych w szkołach w Gminie Jastrzęb ze względu na rodzaj niepełnosprawności w roku szkolnym 2016/2017

l.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Liczba dziewcząt	Liczba chłopców
1.	<i>Zespół Szkół Publicznych w Jastrzębiu</i>		
a	Autyzm	0	1
b	Zespół Aspergera	0	0
c	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	3	1
d	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym	0	0
e	Uczeń słabosłyszący	0	1
f	Niedostosowanie społeczne	0	0
g	Niepełnosprawność ruchowa	0	0
2.	<i>Publiczna Szkoła Podstawowa w Gąsawach Rządowych</i>		
a	Autyzm	0	1
b	Zespół Aspergera	0	0
c	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	0	0
d	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym	0	1
e	Uczeń słabosłyszący	0	0
f	Niedostosowanie społeczne	0	0
g	Niepełnosprawność ruchowa	1	0
3.	<i>Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej Dużej</i>		
a	Autyzm	0	0
b	Zespół Aspergera	0	0
c	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	0	0
d	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	0	0
e	Uczeń słabosłyszący	0	0
f	Niedostosowanie społeczne	0	0
g	Niepełnosprawność ruchowa	0	0

Źródło: opracowano na podstawie danych dyrektorów szkół.

Tabela 3. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2016/2017.

Lp	Uczniowie z niepełnosprawnością	Liczba dziewcząt	Liczba chłopców
1.	Zespół Szkół Publicznych w Jastrzębiu		
a	Uczeń słabosłyszący	0	1
b	Dysleksja rozwojowa	0	7
c	Specyficzne trudności w uczeniu się	3	12
d	Niższy niż przeciętny poziom funkcjonowania	7	9
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Gąsawach Rządowych		
a	Uczeń słabosłyszący	0	0
b	Dysleksja rozwojowa	1	2
c	Specyficzne trudności w uczeniu się	1	2
d	Niższy niż przeciętny poziom funkcjonowania	1	1
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Lipienieckiej Dużej		
a	Uczeń słabosłyszący	0	0
b	Dysleksja rozwojowa	0	0
c	Specyficzne trudności w uczeniu się	2	9
d	Niższy niż przeciętny poziom funkcjonowania	0	0

Źródło: opracowano na podstawie danych dyrektorów szkół.

Z powyższej analizy wynika, że wielu uczniów potrzebuje dodatkowych zajęć specjalistycznych zgodnych z ich potrzebami edukacyjnymi. Uczniowie mają problemy również w nauce z przedmiotów humanistycznych i z przedmiotów ścisłych, czego dowodem są przeprowadzane zajęcia dodatkowe wyrównujące. Diagnozowane szkoły widząc zapotrzebowanie wspierają uczniów słabszych organizując szeroki wachlarz dodatkowych zajęć wskazanych poniżej. W ramach środków budżetowych prowadzone są zajęcia specjalistyczne dla uczniów ze specjalnymi potrzebami: **ZSP w Jastrzębiu** - terapia pedagogiczna - 8 grup, rewalidacja – 1 grupa i 7 uczniów indywidualnie, socjoterapia – 1 grupa. Ponadto nieodpłatnie nauczyciele prowadzą zajęcia dodatkowe wyrównawcze dla uczniów, którzy mają problemy w nauce z przedmiotów: - edukacja wczesnoszkolna, - j. polski, - matematyka, - przyroda, - historia, - geografia, - fizyka, - biologia, - chemia, j. angielski. **PSP w Gąsawach Rządowych** - rewalidacja –3 uczniów indywidualnie, zaj. Dydaktyczno - wyrównawcze z j. polskiego - 3 grupy, opieka świetlicowa - 3 grupy, zaj. Korekcyjno-kompensacyjne - 3 grupy, zaj.

Logopedyczne - 4 grupy. Ponadto nieodpłatnie nauczyciele prowadzą zajęcia dodatkowe wyrównawcze dla uczniów, którzy mają problemy w nauce z przedmiotów: - zaj. Dydaktyczno - wyrównawcze w klasie II i III, - edukacja wczesnoszkolna, - matematyka, - j. angielski. **PSP w Woli Lipienieckiej Dużej** - terapia pedagogiczna- 5 grup, Ponadto nieodpłatnie nauczyciele prowadzą zajęcia dodatkowe wyrównawcze dla uczniów, którzy mają problemy w nauce z przedmiotów: - matematyka, - j. angielski, - j. polski.

Z analizy wynika, że potrzeba objęcia wsparciem uczniów słabszych w nauce, uczniów ze specyficznymi potrzebami, uczniów z wadami wymowy, uczniów z niepełnosprawnością zajęciami rewalidacyjnymi (rodzaj zajęć w zależności od potrzeb). Wielu uczniów potrzebuje organizacji zajęć z rewalidacyjnych (30h/grupa) jak również zajęć logopedycznych indywidualnych. Ćwiczenia logopedyczne pozwalają zniwelować większość wad wymowy u dzieci. Specjaliści alarmują, że w ciągu ostatnich kilku lat aż o 60 proc. wzrosła liczba dzieci mających problemy logopedyczne, zaś niemal połowa sześciolatków ma wadę wymowy wymagającą leczenia.

Motywacja: Niski stopień relacji społecznych, wysokie napięcia emocjonalne, słaba dojrzałość emocjonalna i psychiczna, problemy okresu dojrzewania. Brak umiejętności posługiwania się postawami społecznie aprobowanymi.

Wyniki z egzaminu gimnazjalnego uczniów klas III wykazują tendencję rozwojową - Edukacyjną Wartość Dodaną jest wzrostowa (dodatnia).

W roku szkolnym 2015/2016 wyniki uczniów klas III z egzaminu z języka angielskiego w zakresie podstawowym i rozszerzonym, oraz części matematyczno-przyrodniczej z przedmiotów przyrodniczych, wypadły poniżej średniej województwa mazowieckiego tabela 4.

Tabela 4. Wyniki uczniów klas III z egzaminu gimnazjalnego (kwiecień 2016).

	Średnia wyniku Język angielski poziom podstawowy	Średnia wyniku Język angielski poziom rozszerzony	Historia i wos	Część matematyczno- przyrodnicza Przedmioty przyrodnicze
PG w Jastrzębiu – 58 uczniów	58%	44,9%	59,4%	56,9%
Województwo	67,8%	49,4%	58,7%	57%

Źródło: opracowano na podstawie danych dyrektorów szkół.

W roku szkolnym 2015/2016 wyniki ze sprawdzianów uczniów kończących szkołę podstawową z języka angielskiego oraz z części matematyczno-przyrodniczej wypadły poniżej średniej województwa mazowieckiego tabela 5.

Tabela 5. Wyniki sprawdzianów po szkole podstawowej

	Średnia wyniku Język angielski	Średnia wyniku Język polski	Matematyka
PSP w Gminie Jastrząb (ogółem)	59,86%	74%	57,93%
Województwo	75%	73,3%	58,4%

Źródło: opracowano na podstawie danych dyrektorów szkół.

Słabo wypadają wyniki w nauce z języka angielskiego, przedmiotów przyrodniczych, matematycznych. Pomimo prowadzonych zajęć pozalekcyjnych przez diagnozowane szkoły mało jest zajęć rozwijających myślenie matematyczne w innej formie niż zajęcia wyrównawcze. Zajęcia pozalekcyjne są w większości zajęciami powiązаныmi z danym przedmiotem szkolnym. W związku z tym należy zorganizować zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze (30h/grupa) jak również kółka zainteresowań (60h/grupa). Zajęcia będą odbywały się raz lub dwa razy w tygodniu dla każdej grupy. Uczucie się w nieformalny sposób pomoże uczniom zwiększyć kompetencje kluczowe z języka obcego, przedmiotów przyrodniczych jak również matematycznych.

W celu podniesienia, jakości kształcenia i rozwijania kompetencji kluczowych z przedmiotów przyrodniczych wskazane jest zorganizowanie ciekawych wyjazdów edukacyjnych związanych z realizacją podstawy programowej: z fizyki, z biologii, z chemii i z geografii. Wycieczki edukacyjne do Centrum Nauki Kopernik obejmują wystawy interaktywne, warsztaty, lekcje pokazowe inspirowane do obserwacji, doświadczania, zadawania pytań i poszukiwania odpowiedzi.

Do diagnozowanych szkół Gminy Jastrząb uczęszczają również uczniowie zdolni. Mamy laureatów i finalistów Konkursów Przedmiotowych, ale to tylko jednostki. Są też pojedynczy uczniowie utalentowani w sporcie. W związku z tym jest potrzeba realizacji zajęć rozwijających szczególnie z języków obcych jak również informatyki (120 h/grupa dwa razy w tygodniu)

Oprócz trudnej sytuacji materialnej nauczyciele odnotowują pogłębiający się problem braku motywacji do nauki przez uczniów. Brak motywacji oraz brak zainteresowań naukowych przyczyniają się do wzrostu liczby przejawów agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży. Rodziców nie stać na wyjazdy edukacyjne do pobliskiego miasta, gdyż często wiąże się to z wykonywaniem prac w gospodarstwie, brak auta, brak komunikacji autobusowej z miejsca zamieszkania, koniecznością opieki nad dziećmi do wieku szkolnego. Tylko

pojedynczy uczniowie uczęszczają na dodatkowe zajęcia organizowane przez szkoły. W związku z tym, aby podnieść jakość kształcenia należy zadbać o szkolenia, warsztaty metodyczne dla nauczycieli języków obcych oraz przedmiotów przyrodniczych i matematycznych celem wzbogacenia warsztatu pracy nauczyciela, zwrócenia uwagi na ciekawe sposoby prowadzenia zajęć co przyczyni się do zmotywowania uczeni do nauki.

Kadra pedagogiczna posiada wykształcenie kierunkowe, wielu pedagogów ma kwalifikacje do nauczania dwóch, a nawet trzech przedmiotów. Ponadto szkoła stara się doskonalić zawodowo nauczycieli uwzględniając zmiany programowe w szkolnictwie. Mimo fachowości kadry pedagogicznej wskazane zostały wymagania doksztalcenia w następujących obszarach:

(Szkolenia/warsztaty/kursy)

1. Rozwój wśród uczniów umiejętności i postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy (kreatywność, innowacyjność, prace zespołowe) - 15 h.
2. Wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji w celu podnoszenia jakości nauczania przedmiotów ścisłych - 15 h.
3. Przygotowanie do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - 15 h.
4. Wykorzystanie TIK do pracy dydaktyczno - wychowawczej - 15 h.
5. Coaching - motywowanie uczniów do nauki - 15 h.
6. Narzędzia do tworzenia publikacji i materiałów dydaktycznych - 15 h.

Ze względu na słabą znajomość rynku pracy i ofert szkół ponadgimnazjalnych wśród uczniów i rodziców, należy podjąć działania z obszaru przedsiębiorczości. Konieczne jest, zatem przeprowadzenie warsztatów dla uczniów gimnazjalnych jak również uczniów z klas 4-6 szkoły podstawowej z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych z przedsiębiorczości (10 spotkań po 2h lekcyjne) jak również warsztaty kompetencji społecznych (10 spotkań po 2h lekcyjne).

4. BAZA DYDAKTYCZNA

Niezbędne jest polepszenie bazy dydaktycznej i wyposażenia szkół w sprzęt i urządzenia przydatne w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych. Przede wszystkim dotyczy to pracowni przedmiotowych by możliwa była praca z uczniem oparta o metodę eksperymentu. Funkcjonalny i sprawny sprzęt zdecydowanie podniesie atrakcyjność i jakość prowadzonych zajęć i wpłynie pozytywnie na osiągnięcia dydaktyczne szkoły.

Konieczne jest również doposażenie szkół, tak, aby placówki posiadały wyposażenie zgodne z szczegółowym wykazem pomocy dydaktycznych oraz narzędzi TIK określony przez MEN, oraz mogły realizować typ projektu - Korzystanie z technologii informacyjno – komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych.

W pracowniach przyrodniczych brakuje podstawowego wyposażenia umożliwiającego realizację doświadczeń/pokazów zgodnie z podstawą programową.

Szczegółowa analiza została przedstawiona zgodnie z inwentaryzacją posiadanego przez szkoły wyposażenia oraz uwzględnia opinie interesariuszy szkoły: uczniów, nauczycieli, kadry zarządzającej, rodziców/opiekunów prawnych uczniów.(Załącznik nr 1 do diagnozy)

5. WSKAZANIA I REKOMENDACJE

Analiza materiału badawczego placówek edukacyjnych znajdujących się na terenie gminy Jastrzęb wykazała potrzeby w zakresie rozszerzenia oferty szkół o dodatkowe zajęcia służące lepszemu przygotowaniu uczniów/c do kolejnych etapów kształcenia, poruszania się na rynku pracy oraz kształtowania umiejętności społecznych. Diagnoza wskazuje również na potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz niezbędne doposażenie dydaktyczne szkół. Wskazania i rekomendacje zostały przedstawione zgodnie ze zdefiniowanymi celami diagnozy.

5.1 Zapotrzebowanie uczniów na różnorodne zajęcia pozalekcyjne

Rodzaje zajęć pozalekcyjnych

Celem szkoły jest doskonalenie efektów pracy, dążenie do jak najlepszych wyników z egzaminu gimnazjalnego, wyników uzyskiwanych przez uczniów w konkursach przedmiotowych rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci z obszarów wiejskich. Aby wyrównać poziom edukacyjny uczniów należy najpierw wyeliminować trudności

uniemożliwiający im poszerzenie wiedzy w zależności od zaburzeń rozwojowych i braków edukacyjnych. Dotyczy to zajęć o charakterze rewalidacyjnym, ale również zajęć wyrównawczych - przedmiotowych dających możliwość uzupełnienia, poszerzenia i przypomnienia wielu zagadnień z podstawy programowej. W programie zajęć pozalekcyjnych należy również uwzględnić realizację zajęć pozalekcyjnych o tematyce dostosowanej do zainteresowań uczniów, jednocześnie poszerzające ich wiedzę z przedmiotów podstawy programowej. Zajęcia te przyczynią się do kompleksowego rozwoju intelektualnego, osobowościowego i fizycznego uczniów. Równie istotnym zagadnieniem jest rozwijanie u uczniów kompetencji o kluczowym znaczeniu dla dalszej edukacji oraz podjęcia zatrudnienia. Przeprowadzona diagnoza wykazała konieczność uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej szkoły o zajęcia zachęcające uczniów do nauki przedmiotów z języków obcych, wprowadzenie zajęć nastawionych na kształtowanie kompetencji społecznych i rozwijających przedsiębiorczość oraz kreatywność. Szczególny nacisk należy położyć na zajęcia rozwijające zdolność logicznego myślenia, rozumowania, wykorzystania wiedzy w praktyce, aby podwyższyć kompetencje uczniów z przedmiotów matematyczno - przyrodniczych. Ponadto konieczne jest wprowadzenie zajęć o tematyce technologicznej do szkoły, np. programowanie, grafika komputerowa, aby zachęcić uczniów do nauki w kierunkach szczególnie pożądanym na rynku pracy.

W związku z powyższym istnieje zapotrzebowanie na zajęcia laboratoryjne, doświadczenia i eksperymenty z fizyki, biologii i chemii mających na celu wzbudzenie dużego zainteresowania młodzieży oraz wyzwalanie różnorodnych form aktywności. Uświadomienie nauczycielom, iż wykonywanie przez uczniów ćwiczeń laboratoryjnych i obserwowanie wyników eksperymentów wpływa na kształtowanie myślenia przyczynowo - skutkowego. Wiadomości i umiejętności nabyte podczas przeprowadzania eksperymentu, także zaangażowanie emocjonalne, własne przemyślenia, pozostają na dłużej w umyśle ucznia i ułatwiają mu dalszy rozwój. Popularyzacja nauki i upowszechnianie innowacyjnych metod rozwiązywania problemów, zaprezentowanie m.in. eksperymentów i doświadczeń z fizyki czy biologii sprzyjają rozwojowi zainteresowań naukowych młodzieży. Odpowiednie warunki nauczania wzbudzają ciekawość i chęć nabywania umiejętności, posługiwania się przyrządami pomiarowymi, poznania konkretnych modeli czy opracowania wyników doświadczenia i formułowania wniosków. Uzupełnianie wiedzy teoretycznej praktycznymi przykładami pomaga w jej zrozumieniu i przyswojeniu. Od kilku lat egzamin z jęz. angielskiego kształtuje się poniżej

średniej województwa według danych MEN. Niski poziom kompetencji kluczowych z jęz. angielskiego: rozumienie, wyrażanie i interpretowanie pojęć, myśli, uczuć, faktów i opinii w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) wymaga dodatkowych działań w postaci zajęć prowadzonych przez lingwistów.

Formy zajęć pozalekcyjnych

Ważne jest wspomaganie rozwoju intelektualnego uczniów poprzez doskonalenie umiejętności skutecznego uczenia się, która jest przydatna w szkole i w zdobywaniu codziennej wiedzy ogólnej, rozwija twórcze myślenie i pamięć, ćwiczy koncentrację i chęć dobywania wiedzy. Konieczne jest uwrażliwienie uczniów na złożoność procesów zachodzących w przyrodzie i technice. Należy nauczyć ich, że etap poszukiwania jest równie istotny jak znalezienie odpowiedzi na zadane pytanie. Zajęcia powinny mieć charakter praktyczny, uczeń powinien na nich wykonywać doświadczenia, eksperymenty, tworzyć własne konstrukcje i projekty. Konieczne jest wykorzystywanie różnorodnych metod dydaktycznych na wszystkich rodzajach zajęć pozalekcyjnych, np.

- a) nauka oparta o metodę eksperymentu,
- b) wykorzystanie narzędzi TIK,
- c) działania praktyczne,
- d) praca w grupie,
- e) techniki pamięci,
- f) gry i zabawy,
- g) symulacja,
- i) wdrażanie innowacyjnych programów zajęć,
- j) realizacja projektów edukacyjnych,
- k) wprowadzanie nowoczesnych środków przekazu, które są bliskie młodym ludziom.

Zapewnienie pomocy dydaktycznych

Użycie na zajęciach innych metod pracy niż na lekcjach, odejście od schematu „tablicy i kredy” wymaga zastosowania różnorodnych pomocy dydaktycznych na wszystkich rodzajach prowadzonych zajęć. Prowadzący powinien dysponować budżetem na zakup pomocy dydaktycznych, zgodnych z programem wdrażanym na danych zajęcia

Dokształcanie kadry pedagogicznej

Podniesienie efektywności nauczania jest elementem niezbędnym do poprawy poziomu edukacji uczniów, polepszenia ich wyników na egzaminach zewnętrznych oraz uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej szkoły. Spośród różnych czynników, mających wpływ na jakość i efektywność pracy szkoły, najważniejszym jest stały rozwój dydaktyczny kadry przez cały okres ich aktywności zawodowej. Istotnym również jest otwartość nauczycieli na oczekiwania i potrzeby uczniów oraz nowe sposoby przekazywania wiedzy. Kadra pedagogiczna szkół posiada wykształcenie kierunkowe, wielu pedagogów ma kwalifikacje do nauczania dwóch, a nawet trzech przedmiotów. Ponadto szkoła stara się doskonalić zawodowo nauczycieli uwzględniając zmiany programowe w szkolnictwie.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy w Jastrzęblu
Wojciech Warso

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni biologicznej.

1. Mikroskop z podłączeniem do komputera
2. Fartuchy laboratoryjne
3. Apteczka z wyposażeniem
4. Tacki, deski do krojenia
5. Mikroskopy optyczne (szkolne, stereoskopowe)
6. Mikroskopy terenowe
7. Waga laboratoryjna
8. Skalpele, nożyczki
9. Lornetki, lupy
10. Ciśnieniomierz
11. Czerpak do pobierania próbek wody
12. Szkiełka przykrywkowe, Szkiełka podstawkowe
13. Termometry laboratoryjne
14. Pęsety (długie i krótkie)
15. Model szkieletu człowieka
16. Tułów człowieka - 40 częściowy i wymiennej płci - 85 cm
17. Szkielet człowieka
18. Modele serca (1 na 3 osoby)
19. Model skóry człowieka
20. Model budowy anatomicznej człowieka
21. Plansza, budowa ucha
22. Plansze ściennie
23. Biologia pakiet EduROM Multimedialna baza wiedzy - oprogramowanie
24. Zestaw preparatów biologicznych
25. Rękawiczki lateksowe
26. Fartuchy labolatoryjne

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni chemicznej

1. Dygestorium

2. Tace laboratoryjne
3. Płytki ceramiczne
4. Butelki do roztworów z doszlifowanym korkiem
5. Palniki gazowe typu turystycznego lub palniki spirytusowe
6. Szczypce metalowe
7. Waga laboratoryjna z dokładnością do 0,1g (do 1kg)
8. Podnośniki
9. Zlewki
10. Bagietki
11. Termometry
12. Rozdzielacze
13. Parowniczk
14. Tryskawki
15. Elektrody grafitowe
16. Łyżki laboratoryjne
17. Łyżki do spalań
18. Korki do próbówek z otworem
19. Kolba okrągłodenna
20. Bibuła laboratoryjna
21. Sąc
22. Metale: miedź (dru
23. Niemetale: węgiel (grafit), węgiel drzewny, siarka (proszek), jod,
24. Tlenki: tlenek sodu, tlenek potasu, tlenek magnezu, tlenek żelaza (II), tlenek żelaza (III)
25. Wodorotlenki: wodorotlenek sodu, wodorotlenek wapnia, wodorotlenek baru
26. Kwasy: kwas solny, kwas siarkowy (VI), kwas azotowy (V), kwas octowy, kwas oleinowy, kwas palmitynowy, kwas stearynowy
27. Sole: chlorek sodu, chlorek żelaza (III), chlorek wapnia, jodek potasu, siarczan (VI) miedzi(II), siarczan (IV) sodu, węglan sodu, węglan wapnia, nadmanganian potasu, azotan (V) srebra
28. Wskaźniki: fenoloftaleina, wskaźnik uniwersalny

29. Alkohole: etanol (denaturat), gliceryna
30. Białka albumina
31. Cukry: glukoza, fruktoza, sacharoza, skrobia
32. Inne: kamyczki wrzenne, parafina, benzyna, karbid
33. Szczotki laboratoryjne
34. Modele do budowania cząsteczek
35. Pojemnik na substancje stałe o poj. 30 ml
36. Pipety Pasteura z kapilarą
37. Probówka okrągłodenna -mała
38. Szklana zlewka -150 m
39. Kropplomierz z zatyczką -10 ml
40. Rękawiczki lateksowe
41. Fartuchy labolatoryjne

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni fizycznej

1. Wskaźnik laserowy lub poziomica laserowa
2. Suwmiarki
3. Palniki gazowe typu turystycznego lub palniki spirytusowe
4. Taśma miernicza, najlepiej o długości kilkadziesiąt metrów
5. Zasilacz prądu stałego o możliwym poborze prądu 3A z zabezpieczeniem przeciw przeciążeniowym
6. Mierniki uniwersalne z osobnym gniazdem
7. Wyposażone w możliwość pomiaru temperatury
8. Rurka do demonstracji zjawiska konwekcji
9. Generator van de Graffa

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni geograficznej

1. Kompas
2. Atlasy
3. Mapy ścienne świata: -ogólnogeograficzna (hypsometryczna, ukształtowania powierzchni),- polityczna, -krajobrazowa, -klimatyczna

4. Mapa ścienna Europy: -ogólnogeograficzna , -polityczna
5. Mapa ścienna Ameryki: -ogólnogeograficzna , -polityczna
6. Mapa ścienna Afryki: -ogólnogeograficzna , -polityczna
7. Mapa ścienna ogólnogeograficzna Australii
8. Mapy ścienne Arktyki i Antarktyki (lub obszary okołobiegunowe przedstawione na wspólnej mapie)
9. Mapa ścienna płyt litosfery, mapa ścienna zjawisk wulkanicznych, mapa ścienna obszarów sejsmicznych lub wspólna mapa dla wszystkich trzech elementów (tektoniki płyt litosfery)
10. Globusy uczniowskie (skala 1:40 000 000)
11. Globus w większej skali
12. Globus indukcyjny
13. Tellurium lub inny model przedstawiający wzajemne relacje Ziemi, Słońca i Księżyca
14. Okazy skał i minerałów oraz przykłady skamieniałości, (jeśli możliwe –typowe dla regionu szkoły)
15. Profile glebowe –zestaw
16. Publikacje albumowe z np.: -polskimi obiektami na liście światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości,-atrakcjami turystycznymi Europy południowej,-krajami alpejskimi,-regionem Bliskiego Wschodu,-oraz innych regionów świata wyszczególnionych w podstawie programowej

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni informatycznej

Zapotrzebowanie na pomoce dydaktyczne i inny sprzęt niezbędny do realizacji programów nauczania z wykorzystaniem TIK (lista przygotowana przez MEN)

1. Urządzenia sieciowe (tj. firewall, przełącznik zarządzalny -urządzenia umożliwiające konfigurację V-Lanów
2. Okablowanie strukturalne -umożliwia wykonanie szkolnych sieci komputerowych
3. Ruterz wbudowanymi lub zewnętrznymi modułami zapory sieciowej i systemem blokowania włamań (IPS) -urządzenie sieciowe służące do łączenia różnych sieci komputerowych;
4. Zasilacz UPS -urządzenie, którego funkcją jest podtrzymanie pracy urządzeń elektronicznych w przypadku zaniku zasilania (konieczny przy zakupie NAS);

5. Klimatyzator –urządzenie niezbędne do zapewnienia odpowiednich warunków pracy urządzeń infrastruktury sieciowej;
6. Przenośny komputer dla ucznia, wraz z oprogramowaniem, lub inne mobilne urządzenie mające funkcje komputera -urządzenia wyposażone w zainstalowany system operacyjny.
7. Przenośny komputer dla nauczyciela, wraz z oprogramowaniem, lub inne mobilne urządzenie mające funkcje komputera -urządzenia wyposażone w zainstalowany system operacyjny
8. Sieciowe urządzenie wielofunkcyjne -urządzenie współpracujące z komputerem umożliwiające co najmniej drukowanie, kopiowanie i skanowanie;
9. Drukarka 3D -urządzenie umożliwiające przestrzenne drukowanie trójwymiarowych fizycznych obiektów na podstawie komputerowego modelu;
10. wielkoformatowe, niskoemisyjne, interaktywne urządzenia do projekcji obrazu i emisji dźwięku –np. tablice interaktywne, wideoprojektory, ekrany dotykowe itd.
11. Serwerplików NAS -urządzenie umożliwiające składowanie danych(NAS Network Attached Storage) minimum 2 dyskowy;
12. Kontroler WLAN -urządzenie zarządzające szkolną siecią bezprzewodową;
13. Punkt dostępowy -urządzenie zapewniające dostęp do sieci komputerowej za pomocą bezprzewodowego nośnika transmisyjnego;
14. Wizualizer -urządzenie służące do prezentacji. Umożliwia pokazanie na ekranie (w połączeniu z projektorem) zarówno płaskiego, jak i przestrzennego przedmiotu.
15. System do zbierania i analizowania odpowiedzi –system, który pozwala na tworzenie sprawdzianów, zarządzanie wynikami, nadzorowanie pracy ucznia;
16. Myszki bezprzewodowe
17. Głośniki

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni matematycznej

1. Program Matlandia
2. Edurom-pakiety przedmiotowe -szkoła podstawowa matematyka
3. Plansze interaktywne 2.0. Matematyka. Szkoła podstawowa. Klasy 4-6
4. Bryły -zestaw 10 szt + siatki do rozkładania
5. Didakta Matematyka -zadania tekstowe SP
6. Cyrkiel tablicowy PCV magnetyczny

7. Cyrkiel szkolny
8. Zestaw geometryczny
9. Tablica multimedialna(tablica, projektor, głośniki, okablowanie, oprogramowanie)
10. Tablice magnetyczne na stojaku

Zapotrzebowanie na wyposażenie pracowni przyrodniczej

1. Lupa
2. Pudełko do obserwacji okazów (z 2 lupami)
3. Zestaw pudełek do obserwacji okazów
4. Lornetka
5. Mikroskop –wersja zasilana z sieci i/lub z baterii
6. Zestaw preparatów mikroskopowych –tkanki ssaków
7. Zestaw preparatów mikroskopowych –co żyje w kropli wody
8. Zestaw preparatów mikroskopowych –tkanki człowieka
9. Zestaw preparatów mikroskopowych –preparaty zoologiczne
10. Zestaw preparatów mikroskopowych –przyroda
11. Zestaw preparatów biologicznych
12. Taśma miernicza
13. Stoper
14. Termometr zaokienny
15. Kompas
16. Deszczomierz
17. Barometr
18. Wiatromierz
19. Higrometr
20. Zestaw siłomierzy
21. Zestaw pałeczek do elektryzowania
22. Przewodniki, Izolatory
23. Baterie
24. Zestaw magnesów sztabkowych
25. Zestaw magnesów podkowiastych

26. Pudełko z opilkami
27. Magnes neodymowy
28. Igła magnetyczna
29. Zestaw soczewek
30. Zestaw optyczny –mieszanie barw (krążek Newtona)
31. Zestaw kostek o równych masach i różnych objętościach
32. Zestaw klocków plastikowych
33. Piłeczki różnych rozmiarów i różnym stopniu sprężystości
34. Latarki z żarówką o dużej mocy i laserem czerwonym
35. Zestaw skał i minerałów
36. Ciśnieniomierz
37. Aparat fotograficzny
38. Rzutnik multimedialny
39. Ekran do rzutnika multimedialnego
40. Odtwarzacz CD z głośnikami
41. Laptop dla nauczyciela (możliwość podłączenia do rzutnika i mikroskopu)
42. Szybkie łącze internetowe
43. Zlewka niska –plastikowa
44. Butelka z zakraplaczem
45. Statyw
46. Pęseta plastikowa
47. Pudełko plastikowe na preparaty
48. Wskaźniki pH
49. Metale i stopy(zestaw)
50. Zestaw akwarystyczny
51. Przenośny zestaw do badania wody
52. Kwasomierz glebowy klasyczny
53. Rękawiczki lateksowe
54. Czajnik elektryczny bezprzewodowy z regulacją temperatury
55. Listwa zasilająca (przedłużacz)
56. Globus indukcyjny

57. Globus fizyczny
58. Globus fizyczny duży
59. Globus konturowy
61. Globus konturowy podświetlany
62. Krajobrazy świata –mapa
63. Ochrona przyrody w Polsce –mapa
64. Mapa topograficzna okolic szkoły i regionu + plany
65. Obrotowa mapa nieba
66. Szkielet człowieka z ruchomymi elementami (skala 1:1)
67. Szkielet człowieka z ruchomymi elementami (skala 1:2)
68. Modele: szkielet ryby, płaza, gada, ptaka, ssaka
69. Fantom –dziecięcy manekin ratowniczy
70. Plansza roślin trujących
71. Plansza grzyby trujące
72. Zestaw plansz –warstwy lasów w różnych strefach klimatycznych
73. Plansza wskaźników biologicznych środowiska, skala porostowa z opisem
74. Plansza obrazujące zmysły człowieka
75. Plansza budowa kwiatu, rodzaje kwiatostanów, rodzaje liści i korzeni
76. Plansze etapów rozwoju człowieka
77. Plansza rodzajów chmur
78. Plansza obiegu wody w przyrodzie
79. Przewodnik do rozpoznawania drzew
80. Przewodnik rośliny i zwierzęta
81. Atlas pogoda i klimat
82. Atlas ptaków w Polsce
83. Atlas owadów
84. Atlas grzybów
85. Atlas minerałów, kamieni szlachetnych i skał
86. Atlas zwierząt chronionych w Polsce
87. Atlas roślin chronionych w Polsce
88. Atlas geograficzny

- 89. Atlas przyrodniczy
- 90. Mały atlas anatomiczny
- 91. Przewodnik do rozpoznawania drzew
- 92. Przewodnik do rozpoznawania grzybów
- 93. Fartuchy labolatoryjne

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy w Jastrzębiu
Wojciech Warso